

Meeuwen in Leiden

Voorkom meeuwennesten op uw dak

In deze folder kunt u lezen hoe voorkomen kan worden dat meeuwen een nest maken op uw dak. De folder geeft informatie over de aanwezigheid van meeuwen in de stad en over bestrijding van meeuwenoverlast. Ook gaat de folder in op het onderzoek dat het gedrag en leefgewoonten van de 'stadsmeeuw' in kaart moet brengen.

Leiden

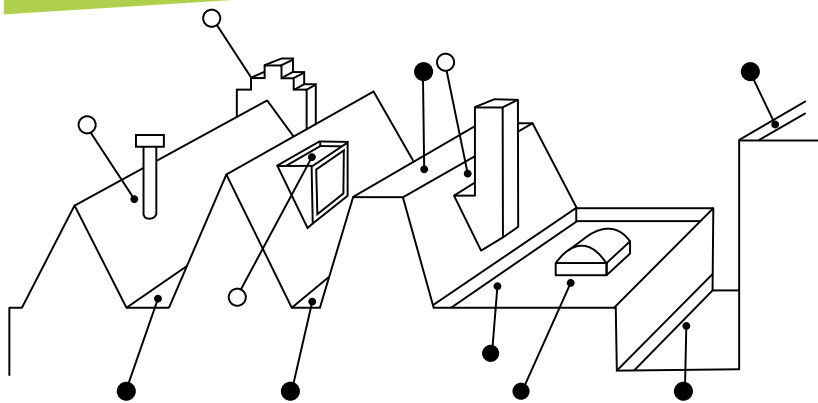

Hoe voorkomt u dat meeuwen nestelen op uw dak

Daken blijken sinds het einde van de vorige eeuw een uitzonderlijk goede nestplek voor meeuwen, niet alleen in steden en dorpen langs de Nederlandse kust, maar over de hele wereld. Een dak biedt goede bescherming. Voor mensen liggen de nesten op lastig toegankelijke plaatsen en ze zijn daardoor moeilijk te vinden. Voor roofdieren zoals de vos, zijn de nesten onbereikbaar. En omdat er altijd wel voedsel is te vinden, is de overlevingskans van het stadsmeeuwenjong erg groot.

In de stad zie je Kokmeeuwen, Stormmeeuwen, Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen. Alleen de laatste twee soorten nestelen hier op daken. Zeker in het broedseizoen, van april tot eind augustus, kunnen die meeuwen veel geluidsoverlast veroorzaken. Ook trekken de meeuwen vuilniszakken kapot (zet ze dus zo laat mogelijk buiten!) en kunnen ze schijn-aanvallen uitvoeren op mensen en dieren die – voor het gevoel van de meeuw – te dicht bij het nest of de jongen komen.

Potentiële nestlocaties voor zilver- of mantelmeeuw.

- — ● Geschikt voor één nest
- — ● Geschikt voor meerdere nesten

Levenscyclus

Een volwassen meeuw, van drie jaar of ouder, komt meestal terug naar de plek waar hij het jaar er voor met succes gebroed heeft. Meeuwen die voor het eerst broeden zoeken vaak een plek in de buurt van hun eigen geboorteplaats. De meeuwen komen in februari terug in het broedgebied. Begin maart zijn de paringsrituelen in volle gang en eind april zijn de nesten klaar voor gebruik. In de laatste dagen van april en begin mei worden er drie eieren per meeuwenpaar gelegd. Tot het moment dat de eieren uitkomen, blijft de overlast meestal redelijk binnen de perken. In juni, als de eieren zijn uitgekomen, worden de volwassen dieren erg actief en schreeuwen de kuikens constant om eten. In juli als de jonge vogels hun eerste vlieglessen krijgen, is er de meeste herrie. De volwassen dieren beschermen hun jongen fanatiek en zijn erg luidruchtig. Tegen het eind van de zomer zwermen oude en jonge vogels uit en keert de rust langzaam weer terug. Tot het volgend broedseizoen...

Meeuwen in Leiden

Nestplekken

De mantel- en de zilvermeeuw zijn kolonievogels. In het duingebied lagen de nesten vlakbij elkaar. Op daken lukt het de meeuwen niet de nesten net zo dicht bij elkaar te bouwen als in het duin. Maar ook als ze in de stad broeden zoeken ze elkaar op. Voor de meeuw heeft dat als voordeel dat ze voor mogelijke vijanden ook door hun buurmeeuwen gewaarschuwd kunnen worden. In de duinen nestelden de zilver- en de mantelmeeuw op de grond. In steden maken ze hun nesten het liefst op beschutte plaatsen boven op daken. Het nest is niet meer dan wat slordig bij elkaar gelegde rommel, takjes en mos. Favoriete nestplekken zijn: tegen de dakrand, achter een schoorsteen, tegen een lichtkoepel of op een andere plek waar ze aan minstens één kant 'dekking' hebben (zie de illustratie).

Nestplaatsen ontoegankelijk maken

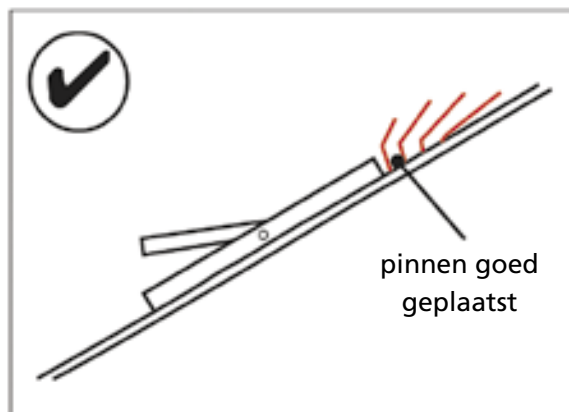
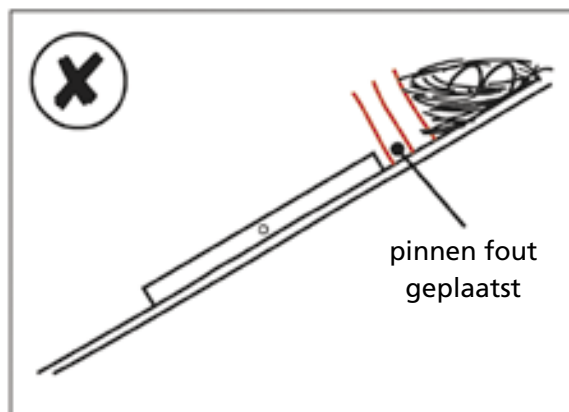
Met een aantal ingrepen kan het de meeuwen behoorlijk lastig gemaakt worden om een nest bij u op het dak te 'bouwen'. Door potentiële nestplaatsen ontoegankelijk te maken kunnen meeuwen geweerd worden. In combinatie hiermee kunnen maatregelen genomen worden waardoor ze moeilijker op een dak kunnen landen of waarmee hoge uitkijk-, of uitrustpunten niet meer gebruikt kunnen worden.

Pinnen en prikkers

Platte daken zijn favoriet om te nestelen. Een dak met een hoek van 25 graden of meer, is te steil voor een nest. Maar de bovenkant van een dakraam op een schuin dak biedt soms weer een prima nestplek. Ook dakkapellen of nisjes kunnen gebruikt worden om een daknest te bouwen. Door ijzeren pinnen of zogenaamde 'duivenprikkers' te (laten) plaatsen op deze potentiële nestplaatsen, wordt het de meeuw onmogelijk gemaakt om daar een nest te bouwen.

Draden

Om vlakke daken geheel ontoegankelijk te maken, kunnen er metalen draden gespannen worden. Die draden moeten dan parallel aan elkaar (met ongeveer 25 cm. tussenruimte) over de hele lengte van het dak geplaatst worden. Als er draden gespannen worden op de dakranden – de plaatsen waar ze landen of een uitkijkplek hebben – wordt een dak minder interessant als nestplaats. Hoge uitkijk- of rustplaatsen, zoals de nok van een schuin dak, kunnen op een vergelijkbare manier ongeschikt gemaakt worden als zit- en poeplaats.

Netten

Een alternatief voor het spannen van draden op het dak, is het gebruik van netten. Het plaatsen van netten is soms makkelijker dan het spannen van draden. Netten hebben echter ook nadelen. Meeuwen en andere vogels kunnen er in verstrikt raken, met alle gevolgen van dien. Een net met een maaswijdte van ongeveer 75 millimeter is geschikt om een meeuw te weren en het risico van 'verstikt raken' te beperken. Als netten vanaf de straat te zien zijn is dat geen fraai gezicht; ze kunnen zelfs het karakter van een gebouw of gebied aantasten. Een net in de kleur van het dak kan uitkomst bieden.

Welke methoden u ook gebruikt om uw dak ongeschikt te maken voor broedende meeuwen, het is verstandig de voorzieningen regelmatig te (laten) controleren. Het kan zijn dat ze in de loop van de tijd beschadigd raken, of dat er plekjes vergeten zijn, waardoor meeuwen alsnog een nestplaats vinden op het dak.

Beschermde dieren

Ondanks dat meeuwen overlast veroorzaken, zijn het – zoals vrijwel alle in het wild voorkomende vogels – beschermde dieren. Dit betekent dat 'dakmaatregelen' alleen genomen mogen worden vóór

en na het broeden. Voor maatregelen om meeuwen te verjagen of eieren te vervangen door nepeieren is een ontheffing nodig. Deze ontheffingen worden niet aan particulieren verleend. Gemeenten krijgen alleen ontheffing voor maatregelen waarvan bekend is dat, of onderzocht wordt of ze (lange termijn) effect hebben op het verminderen van het probleem.

Veel bekende bestrijdingsmethoden zijn in het verleden – met de genoemde ontheffingen – in Leiden uitgeprobeerd. De methoden om vogels te verjagen in overzichtelijke open gebieden waar de vogels alleen komen om voedsel te zoeken of te rusten, blijken in de stad niet effectief. De meeuwen reageren wel geschrokken op angstgeluiden, roofvogelvliegers of echte roofvogels, maar laten zich hierdoor niet verjagen uit hun stedelijk broedgebied.

Het ontoegankelijk maken van nestplaatsen en het wisselen van eieren vermindert weliswaar de overlast ter plekke, maar voor de stad als geheel is het nog geen oplossing. Zolang de meeuwen in de stad op zoek gaan naar nieuwe broedplaatsen, verplaatst het probleem zich alleen maar.

Bestrijdingsmaatregelen en onderzoek

Om het probleem van broedende meeuwen in de stad effectiever te kunnen aanpakken, zullen we meer van de 'stadsmeeuwen' moeten weten. In relatie met onderzoek naar gedrag en leefgewoonten in de stad, zal met name gekeken worden naar het effect van methoden om overlast te beperken. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de sectie Gedragsbiologie van de Universiteit Leiden. Vragen waarop het onderzoek antwoord moet gaan geven, zijn onder meer: Welk voedsel

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

Er zijn planten- en diersoorten waarvan wij de aanwezigheid op prijs stellen en soorten die wij liever niet zien of horen. Die laatste groep krijgt al gauw de naam 'onkruid' of 'ongedierte'.

Wilde planten en dieren vestigen zich overal waar aan de eisen die zij aan hun woonomgeving stellen, voldaan wordt. Die plekken kunnen in een natuurgebied liggen, een agrarisch gebied, maar ook in een dorp of stad. Wie of wat maakt zo'n plek geschikt? Uiteraard zijn dat de natuurlijke omstandigheden, maar ook ontwerpers, eigenaars, beheerders en gebruikers bepalen door hun activiteiten in sterke mate of een plek al dan niet geschikt is voor bepaalde planten- of diersoorten.

Met de kennis die wij van planten en dieren hebben, is het soms te voorspellen waar dieren of planten zich gaan vestigen of juist verdwijnen, maar soms ook niet.

Het stimuleren van gewenste soorten evenals het voorkomen van ongewenste soorten is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid, particuliere (natuurbeschermings-) organisaties en van individuele burgers.

De overheid en particuliere organisaties spannen zich in om maatregelen te nemen die niet door individuele burgers of bedrijven genomen kunnen of mogen worden:

- Dat kan zijn door het aankopen en beheren van natuurterreinen, het maken van wetten, het aanvragen of verlenen van ontheffingen (op diezelfde wetten), het stimuleren van onderzoek en het verspreiden van bestaande of nieuw verworven kennis.

Burgers en bedrijven kunnen hun bijdrage leveren door specifieke dingen te doen of juist te laten, niet alleen op of rond gebouwen waar zij gebruik van maken, maar ook op andere plekken in de stad:

- 's Winters voeren van vogels kan een positief effect hebben op de aanwezigheid van zangvogels. Voeren in grote hoeveelheden of etensresten achterlaten op plekken waar dieren makkelijk bij kunnen, kan de aanwezigheid van ongewenste soorten stimuleren.
- Met het ophangen van nestkasten heb je meer kans op mezen in de buurt van je huis, maar wil je juist geen broedende kauwen of meeuwen op het dak, dan bieden 'kraaienkorfjes' op schoorstenen uitkomst tegen de kauw; draden, 'prikkers' en andere aanpassingen houden broedende zilver- of mantelmeeuwen van uw dak.

heeft de voorkeur van de meeuw? Waar halen de meeuwen het meeste voedsel vandaan? Hoe lang blijven ze terugkomen op een plek waar ze geen broedsucces hadden? Waar gaan ze zoeken naar een nieuwe broedplaats? enz. In het kader van dit onderzoek zal als eerste gekeken worden naar alle effecten van het verwisselen van eieren. Dit vervangen van eieren door nepeieren zal – als de ontheffing verleend is – plaatsvinden op plekken met grote overlast. Op plekken waar broedende meeuwen weinig of geen overlast geven, of waar de nesten aan het begin van het broedseizoen onopgemerkt blijven, zullen (jonge) vogels worden geringd om ze individueel te kunnen volgen vóór, tijdens en na het broedseizoen. In de loop van het onderzoek zullen ook andere methoden om overlast te beperken worden onderzocht. Daarbij zal ook bekeken worden of combinaties van verschillende methoden een meer blijvend effect hebben. Over de vorderingen van het onderzoek, de toegepaste maatregelen en de wijze waarop u een bijdrage aan dit onderzoek kunt leveren, wordt u via de Stadskrant en de gemeentelijke website op de hoogte gehouden.

Hulp bij het nemen van maatregelen

Er zijn bedrijven die materialen leveren om vogels te weren en deze materialen ook bij u op het dak kunnen aanbrengen. Een overzicht van deze bedrijven vindt u op de website van de overkoepelende Nederlandse Vereniging van Plaagdiermanagement Bedrijven: www.nvpb.org. Of zoek in de Gouden Gids onder 'ongediertebestrijding' in combinatie met 'vogelwering'. (www.goudengids.nl)

Colofon

Uitgave: gemeente Leiden, februari 2007
(naar de folder: 'Gulls. How to stop them
nesting on your roof, Gloucester, GB)

Fotografie: Marian de Neijls

Oplage: 20.000 exemplaren

Algemene informatie:

Servicepunt Woonomgeving 071 - 516 55 01

Internet: www.leiden.nl/gemeente

Leiden